

Yolanda Lázaro
Mª Isabel Ariceta
Fernando Asenjo
Isabel Rubio

Processos educatius en l'àmbit esportiu

Recepció: 04/04/17 / Acceptació: 24/04/17

Resum

L'objectiu d'aquest article és fonamentar els processos educatius en l'àmbit esportiu. Per a això es comença presentant el significat i funcions socials de l'esport actual. Es continua apropant l'esport des de la perspectiva polític-normativa i socioeducativa, per presentar també quina ha estat l'evolució del sector esportiu a Espanya. L'article finalitza amb un acostament a la formació dels professionals de l'activitat física i de l'esport, agents clau en el desenvolupament d'aquests processos educatius.

Paraules clau

Esport, Activitat física, Professionals, Formació

Procesos educativos en el ámbito deportivo

El objetivo de este artículo es fundamentar los procesos educativos en el ámbito deportivo. Para ello se comienza presentando el significado y funciones sociales del deporte actual. Se continúa acercándose al deporte desde la perspectiva político-normativa y socioeducativa, para presentar también cuál ha sido la evolución del sector deportivo en España. El artículo finaliza con un acercamiento a la formación de los profesionales de la actividad física y del deporte, agentes clave en el desarrollo de esos procesos educativos.

Palabras clave

Deporte, Actividad física, Profesionales, Formación

Educational Processes in the Realm of Sports

The aim of this article is to establish the bases of socio-educational processes in the realm of sports, and to this end it begins with an outline of the significance and the social functions of sport today before going on to consider sports from a political-cum-normative and socio-educational perspective, and at the same time trace the evolution of the sports sector in Spain. The article concludes with an overview of the training of professionals in physical activity and sport, who have a crucial role in the development of these educational processes.

Keywords

Sport, Physical activity, Professionals, Training

Com citar aquest article:

Lázaro Fernández, Yolanda; Ariceta Iraola, Mª Isabel; Asenjo Dávila, Fernando; Rubio Florido, Isabel (2017). "Processos educatius en l'àmbit esportiu". *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 65, 30-43

- La necessitat i els requisits propis dels processos educatius i de l'aprenentatge innovador demanen desafiar la complexitat i els vincles deficientes establerts entre aprenentatge individual i social, i ampliar, enriquir i comparar contextos a través del diàleg i la interacció (Botkin, Elmandjra i Malitza, 1979).¹

En aquest aprenentatge, aspectes com lleure i esport cobren un especial significat pel pes i importància que posseeixen les seves pràctiques en la vida de les persones i el lloc rellevant que aquestes pràctiques tenen per als aprenentatges i les experiències de la infància, l'adolescència i la joventut (Monteagudo, 2008), sent la participació de l'educació i els educadors imprescindible.

La Carta Internacional per a l'Educació en el Lleure (1994) assenyalava que el seu objectiu bàsic és “desenvolupar valors i actituds de les persones i dotar-les de coneixement i habilitats que els permetin sentir-se més segures i obtenir un major gaudi i satisfacció en la vida. Aquest principi implica que no només l'educació és rellevant per al treball i l'economia, sinó que és igualment important per al desenvolupament de l'individu com a membre totalment participatiu de la societat i per a la millora de la qualitat de vida”.

Significat i funcions socials de l'esport

En la societat actual, intentar justificar la importància del lleure en general i de l'esport en particular com a fet individual i social és una tasca innecessària. El lleure ha passat de ser considerat exclusivament *mitjà* a ser un *fi en si mateix*, atès que la satisfacció que produeix contribueix a una millor qualitat de vida i benestar de la ciutadania.

Un dels pilars sobre els quals se sustenta la qualitat de vida té molt a veure amb les experiències personals, i el lleure té importants i beneficioses repercussions sobre el benestar de les persones a diferents nivells (Makua i Rubio, 2015).

Els últims anys han estat fèrtils, al llarg de tot el territori espanyol, pel que fa a la creació d'equipaments i infraestructures culturals, esportives i turístiques. S'han rehabilitat les costes i les platges, l'oferta recreativa en contacte amb la naturalesa cada vegada és més àmplia, el desenvolupament del lleure relacionat amb la tecnologia s'ha incrementat amb una intensitat enorme, el canvi a les ciutats, que s'han convertit en espais amigables que conviden a ésser gaudides és una realitat, i tot això no fa més que justificar que som en un moment històric en què el lleure ocupa i té una importància sense precedents (Lázaro, 2007).

L'esport avui en dia, com a àmbit del lleure que és, envaeix la nostra quotidianitat, s'ha convertit en un fenomen social que ens planteja múltiples

interrogants, ajuda en la constitució d'identitats i inunda les nostres formes de comunicació ja que és la principal mercaderia i l'espectacle de més audiència (Alabarces, 1998).

L'esport competeix amb moltes altres activitats del lleure que ofereix la vida diària. L'esport, l'activitat física, tal com apunten Mestre i García (1999), és esforç per definició, la qual cosa comporta també, de vegades, rebuig per algunes persones que s'inclinen cap a pràctiques més sedentàries. Parlar de l'esport modern és al seu torn parlar de socialització i de creació cultural ja que a través seu adquirim hàbits, emocions i conductes relatives al fet esportiu. Igualment l'esport pot contribuir a la transformació social, i la pràctica esportiva és una experiència que afavoreix la cura d'un mateix, de l'entorn i dels altres (Àguila, 2008). Per tant, és evident la importància de l'esport en la societat actual.

Ara bé a través de l'esport contemporani també poden aparèixer conductes conflictives que portin els individus, entre d'altres, a situacions intolerants i excloents. I igualment és freqüent trobar una crítica al model esportiu hegemònic resultant de l'esport competitiu.

L'esport està ple d'ambivalències i contradiccions

És per això que diferents investigacions deixen entreveure el "caràcter dialèctic" de l'esport ja que està ple d'ambivalències i contradiccions (Gutiérrez, 1995).

En definitiva, l'esport és una construcció dels éssers humans, un producte, i des de finals del segle xx, es pot afirmar que és una de les més significatives manifestacions culturals de la societat contemporània. Així, forma part del sistema de creences i valors, costums, conductes i artefactes compartits pels membres d'una societat per interactuar i es serveix de l'aprenentatge per a ésser transmès.

Hi ha moltes i diferents formes d'apropar-nos a l'esport, com a practicants que viuen la seva experiència de lleure a través de l'esport, com a professionals o com a simples espectadors.

Pel que fa al practicant d'esport, segons Asenjo (2015), trobem diferents motivacions per realitzar-lo en la societat actual. En primer lloc, estarien els nens inscrits en programes d'esport escolar, entenent l'esport escolar com el practicat per nens en edat escolar obligatòria, és a dir, entre els 6 i els 16 anys, i que no es realitza en horari lectiu. El pas natural d'aquests nens sol ser cap a l'esport federat, que és el que realitzen tots els adscrits a una federació i comporta una llicència i l'acceptació d'unes normes i reglaments. Els esportistes que destaquen en l'esport federat passarien a realitzar esport de rendiment, que és aquell practicat amb una vocació competitiva i d'obtenció de resultats esportius. En algunes ocasions aquest esport de rendiment es converteix en esport espectacle, que és el que realitzen professionals amb un impacte mediàtic notable.

Un altre segment de la població practica el que s'anomena esport popular, que és el que fan les persones d'una manera lliure, sense cap tipus de compromís. Alguns realitzen la seva pràctica esportiva com a esport salut, és a dir, per prescripció facultativa per curar o per no emmalaltir. Finalment, hi ha una part dels practicants d'esport la motivació dels quals és trobar-se físicament atractius, esport estètic, que és el que practiquen les persones perquè es volen veure bé.

L'esport, com a activitat social, engloba un ampli repertori de símbols, valors, normes i comportaments que l'identifiquen i el diferencien d'una manera molt clara d'altres pràctiques socials. I en totes les seves varietats i múltiples manifestacions, d'acord amb Àguila (2008), si volem defensar l'esport com un element formatiu i un mitjà per a una socialització democràtica efectiva, hem d'atendre els missatges de tots els agents implicats en aquest procés, família, escola, mitjans de comunicació, amitats, organitzacions esportives, etc.

L'esport des d'una perspectiva político-normativa

Tal com s'indica en el Llibre Blanc sobre l'esport de 2007 i en el Pla d'Acció "Pierre de Coubertin", vinculat al Llibre Blanc, la Comissió Europea ha anat establint les bases d'una política de la Unió per a l'esport. Però és amb l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa el desembre de 2009, quan la Unió Europea va adquirir per primera vegada una competència específica en matèria d'esport, i és responsable de desenvolupar polítiques basades en dades contrastades, així com de fomentar la cooperació i gestionar iniciatives a favor de l'activitat física i l'esport a tot Europa.

Per la seva banda, el Consell Europeu és l'encarregat d'identificar qüestions clau que s'han d'abordar en col·laboració amb altres institucions de la Unió i amb els estats membres.

Aquesta nova competència específica ofereix noves oportunitats d'intervenció de la Unió en l'àmbit de l'esport, tenint ara un fonament jurídic per donar suport estructuralment a aquest sector mitjançant un programa de despesa finançat amb càrrec al pressupost de la Unió, on destaquen el programa Erasmus + i la promoció de l'esport en polítiques i programes relacionats amb la salut i l'educació.

Així les funcions que, en l'àmbit de l'esport, la Unió abraça són:

- Funció social, que aborda qüestions que afecten directament els ciutadans.

Si volem defensar l'esport com un element formatiu i un mitjà per a una socialització democràtica efectiva, hem d'atendre els missatges de tots els agents implicats

- Dimensió econòmica, que tracta qüestions que afecten l'economia de l'esport.
- Funció organitzativa, que inclou el marc polític i jurídic del sector de l'esport.

El Parlament Europeu és conscient que l'esport constitueix en si mateix un important fenomen social i un bé públic

Per tot plegat, el Parlament Europeu és conscient que l'esport constitueix en si mateix un important fenomen social i un bé públic, i treballa en aquesta àrea juntament amb les altres institucions de la Unió. El 2012, la Comissió de Cultura i Educació (Comissió CULT) va elaborar un informe sobre la dimensió europea en l'esport, apostant, entre altres qüestions, per la creació de la Setmana Europea de l'Esport, que es va celebrar per primera vegada el setembre de 2015.

Així mateix el Parlament treballa per reafirmar la importància social de l'esport abordant el problema de la igualtat de gènere en l'esport i de l'envelliment actiu i la solidaritat intergeneracional. Igualment subratlla el paper significatiu de l'esport com a instrument per a fomentar la inclusió i el diàleg social i intercultural.

El Parlament també ha insistit en la importància de les activitats esportives per l'atractiu turístic dels territoris europeus, destacant les oportunitats derivades dels desplaçaments dels esportistes i els espectadors per assistir a esdeveniments esportius.

En aquesta mateixa línia, Fraguela i altres (2009) assenyalen a la Federació Internacional d'Educació Física, que en el "Manifest Mundial de l'Educació Física", publicat el 2000, reiterava la preocupació per la salut i l'ocupació del lleure tal com recull el seu article 8: "L'Educació Física haurà de contemplar sempre pràctiques agradables perquè pugui crear hàbits i actituds favorables en les persones quant a l'ús de les diverses formes d'activitats físiques en el temps per al lleure".

L'esport a Espanya, avui en dia, té la seva base jurídica en la Constitució Espanyola de 1978, més concretament en l'article 43.3 que estableix que: "Els poders públics fomentaran l'educació sanitària, l'educació física i l'esport. Així mateix facilitaran l'adequada utilització del lleure".

En una Espanya de les autonomies, Asenjo (2015) indica que es reforça la importància de l'esport en el Títol VIII "De l'organització territorial de l'Estat" amb l'articulat 148.1 en el qual fa referència a les competències que podran assumir les comunitats autònomes. La dinovena fa referència a la "promoció de l'esport i de l'adequada utilització del lleure". Això es concreta en l'opció, per part de les comunitats autònomes, d'un sistema organitzatiu netament públic amb un gran intervencionisme polític i la creació en els governs autonòmics d'una Direcció o secretària general per a l'esport, a la qual competeix realitzar les polítiques en matèria esportiva, que comporta la direcció, programació, execució i avaluació de l'entramat esportiu. Per

realitzar aquesta competència en matèria d'esport, totes les comunitats autònomes tenen aprovades les seves pròpies lleis de l'esport. Aquestes lleis de l'esport autonòmic tenen un desenvolupament normatiu a través de decrets que regulen l'organització de l'esport escolar, el món federat, les professions vinculades a l'activitat física i l'esport, el dopatge, les instal·lacions esportives, els espectacles esportius, etc.

A nivell nacional la Llei 10/1990, de 15 d'octubre, de l'esport (BOE 17-10-90), diu que "l'esport es constitueix com un element fonamental del sistema educatiu i la seva pràctica és important en el manteniment de la salut i, per tant, és un factor corrector de desequilibris socials que contribueix al desenvolupament de la igualtat entre els ciutadans, crea hàbits afavoridors de la inserció social i, així mateix, la seva pràctica en equip fomenta la solidaritat. Tot això conforma l'esport com a element determinant de la qualitat de vida i la utilització activa i participativa de temps de lleure en la societat contemporània".

De la mateixa manera, aquesta Llei assenyala que "el fenomen esportiu és un activitat lliure i voluntària" que pot presentar diversos aspectes: "pràctica esportiva del ciutadà com a activitat espontània, desinteressada i lúdica o amb fins educatius i sanitaris; activitat esportiva organitzada a través d'estructures associatives; i l'espectacle esportiu, fenomen de masses, cada vegada més professionalitzat i mercantilitzat".

L'esport des d'una perspectiva socioeducativa

Valdemoros, Sanz i Ponce de León (2016) destaquen la transcendència del dret al lleure com a element clau en el desenvolupament humà, atès que impregna els àmbits individual, col·lectiu, cognitiu i emocional. Per això apunten la necessitat d'un seriós compromís pedagògic amb una bona formació docent per poder realitzar experiències de lleure i esportives, satisfactòries.

L'evidència acumulada, tal com apunta Gutiérrez (2004), suggereix que per a la població general, l'activitat física estructurada i planificada està associada a beneficis psicològics en quatre grans àrees: millor estat d'ànim, reducció de l'estrès, autoconcepte més positiu i més elevada qualitat de vida. L'esport és una excel·lent eina per a l'educació integral de les persones des de la perspectiva del cicle vital (*life span*) i de l'educació al llarg de tota la vida ja que té relació amb aspectes físics, però al seu torn té una gran capacitat d'influència sobre les funcions psicològiques (emocionals) i socials (relacionals), tal com apunta Gutiérrez Sanmartín (2004).

Però al seu torn és fonamental reclamar una major atenció per a l'educació física i l'esport escolar en els plans educatius i formatius, ja que, tal com s'està demostrant, són espais especialment apropiats per a implantar estils de vida actius i saludables en la infància i la joventut.

L'activitat física estructurada està associada a beneficis psicològics en quatre grans àrees: millor estat d'ànim, reducció de l'estrès, autoconcepte més positiu i més elevada qualitat de vida

Feu (2000) apunta les característiques que pot i ha de tenir un esport per contribuir a l'educació i formació dels subjectes que s'hi inicien:

- Fomenta l'autonomia personal
- No discrimina i hi participen tots
- Ensenya a ocupar el temps de lleure amb activitats físico-esportives
- Ofereix diversió i plaer en la pràctica
- Utilitza una competició enfocada al procés
- Afavoreix la comunicació, expressió i creativitat
- Estableix hàbits saludables de pràctica esportiva
- Ensenya a valorar i respectar les pròpies capacitats i les dels altres
- Millora la condició física i les habilitats motrius bàsiques i específiques
- Permet la reflexió i la presa de decisions

Águila (2008) assenyala algunes propostes pedagògiques en relació a l'esport com són estimular la consciència corporal i el coneixement de les capacitats i límits de cadascú; utilitzar la pràctica esportiva com a mitjà per afavorir el desenvolupament personal i la intel·ligència emocional; utilitzar les pràctiques esportives per afavorir la motivació intrínseca en la tasca; utilitzar la pràctica esportiva com a mitjà per a l'educació ambiental; analitzar de manera crítica l'impacte dels mitjans de comunicació; afavorir els valors democràtics, entre d'altres. Totes elles es basen en la idea que el lleure en general i l'esport en particular és un marc ideal per a la formació humanística, on l'exercici de la llibertat, l'expressió de la identitat i el gaudi són oportunitats que permeten el desenvolupament de valors socialment desitjables i acceptables.

Els hàbits adquirits en edats joves reflecteixen el tipus de conductes a la vida adulta

Kelder i altres (1994) van indicar que els hàbits adquirits en edats joves reflecteixen el tipus de conductes a la vida adulta, ja que els patrons de conducta consolidats durant la infància són, sovint, mantinguts al llarg de tota la vida.

Fa dècades Iverson i altres (1985) afirmaven que l'escola representa un escenari ideal per influir en la pràctica de l'activitat física en nens/es i joves i que uns bons programes d'activitat física a les escoles podrien aportar el coneixement i les destreses necessàries per als hàbits de pràctica física al llarg de la vida. Rainer Martens apuntava el 1996 que tal vegada l'objectiu més important dels i les professionals de l'activitat física sigui convertir els nens i nenes en practicants actius per a tota la vida. Afirmacions que segueixen essent igualment vàlides i necessàries en aquesta segona dècada del segle XXI.

És indiscutible, tal com apunten Madrera i altres (2015), que les noves i diferents demandes de la societat espanyola actual en relació a la pràctica de l'activitat física i esportiva, requereix formar personal qualificat en diferents nivells i àmbits.

Situació del sector esportiu a Espanya i la seva evolució

La quarta edició de l'Anuari d'Estadístiques Esportives, realitzada i publicada per la Subdirecció General d'Estadística i Estudis de la Secretaria General Tècnica del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport el 2016 a partir de múltiples fonts estadístiques disponibles, presenta un ampli i nombrós ventall de dades que permeten apropar-nos a la realitat actual del fenomen esportiu a Espanya.

Quant a l'ocupació que es desenvolupa en empreses dedicades a la gestió d'instal·lacions esportives, clubs, gimnasos, entre d'altres, a la fabricació d'articles d'esport i a les ocupacions d'esportistes, entrenadors o instructors, trobem que el volum mitjà anual d'ocupació vinculat l'esport va ascendir a més de 184.000 persones el 2015, essent una proporció important d'aquestes persones les que se situen entre els 18 i els 34 anys.

També és significatiu que l'ocupació vinculada a l'esport es caracteritza per una major formació acadèmica superior a la mitjana, presentant taxes d'educació que ascendeixen al 50%.

Si s'analitza la *despesa* de les llars vinculada a l'esport s'observa que va ser de 230,1 euros i la despesa mitjana per persona se situa en 91,6 euros.

Pel que fa al *turisme vinculat a l'esport*, el 2014, els residents a Espanya van realitzar el 3,15% del total de viatges de lleure, esbarjo o vacances per motius vinculats a l'esport. Pel que fa a les entrades de turistes internacionals a l'Estat espanyol, es pot afirmar que el 17,4% va realitzar algun tipus d'activitat esportiva.

Si presentem dades de l'*esport federat*, indiquen que el 2015 el nombre total de llicències federades esportives va ascendir a 3.501.757, fet que suposa un ascens interanual del 3,4%. Una dada d'interès: segueix sent notable la diferència en els resultats desglossats per gènere, on el 78,5% de les llicències federatives són d'homes, enfront de les 21,5% que són dones.

Les dades dels *hàbits esportius* a l'Estat espanyol indiquen que el 2015 van practicar esport el 53,5% de la població de més de 15 anys, destacant que el 86,3% ho va fer com a mínim un cop a la setmana. De nou s'observen diferències per gènere, sent la pràctica esportiva més gran en els homes (59,8%) que en les dones (47,5%). Si s'analitzen les dades de les modalitats esportives més practicades setmanalment destaquen la gimnàstica (19,2%), la cursa a peu (10,6%), el ciclisme (10,3%), la natació (8,4%), la musculació i el culturisme (8,2%) i el futbol o futbol sala (7,2%).

Una altra dada molt significativa és la que ens diu que entre els qui practiquen esport, el 34,2% afirma que almenys un dels seus *pares* practica o ha practicat aquesta activitat. Igualment el 41,6% de la població amb fills menors de 18 anys afirma que realitza amb ells alguna pràctica esportiva.

L'Anuari també presenta dades de l'assistència presencial a *espectacles esportius* que ascendeix a un 37,1%, i el 79,5% ho fa a través de mitjans audiovisuals.

Finalment, destaquem les dades relatives a *campionats universitaris i en edat escolar*. El 2015 els esportistes participants en les fases finals de campionats universitaris va ser de 3.052 persones, el 47,5% dels quals practica-ven modalitats esportives en equip davant del 52,5% que ho feia en esports individuals. D'altra banda, 6.221 van ser els participants en els campionats d'Espanya en edat escolar, sent el 55,4% en esports individuals i el 44,6% en esports d'equip.

La formació dels professionals de l'activitat física i l'esport a Espanya

Com hem vingut apuntant al llarg dels paràgrafs anteriors i com assenyala l'European Observatoire of Sport & Employment (2011, 2014), l'activitat física i l'esport pot aportar beneficis molt diversos a la ciutadania, com són beneficis socials, de salut i educatius. Beneficis que depenen fonamentalment, segons apunten Campos Izquierdo i González Rivera (2011), de les persones que els desenvolupen, dirigeixen i organitzen, això és els professionals d'activitat física i esport.

Segons les dades de l'Anuari d'Estadístiques Esportives 2016, en el curs acadèmic 2014-15, el nombre de matrícules en Ensenyaments Esportius de Règim Especial va arribar als 10.522 alumnes, observant-se un increment de 4,9% respecte al curs anterior. Pel que fa a la *formació professional*, van ser 24.347 alumnes que van cursar formació vinculada a l'esport, dada que suposa el 3,8% del total de l'alumnat d'aquest tipus d'ensenyament. I respecte a l'*ensenyament universitari* vinculat a l'esport, van ser 21.468 persones qui la van cursar, ascendint a l'1,4% d'aquest tipus d'ensenyaments.

És evident que la direcció i organització adequada de l'activitat física i l'esport és essencial per garantir la qualitat, eficiència i professionalitat del servei que ofereix, i aquí cobra especial importància la formació dels i les professionals (Campos Izquierdo, 2010).

De fet aquest inici de segle XXI s'ha caracteritzat per la necessitat de formar personal qualificat que sigui capaç de satisfer les diferents demandes i definir

La direcció i organització adequada de l'activitat física i l'esport és essencial per garantir la qualitat, eficiència i professionalitat del servei que ofereix

àrees d'especialització concretes en relació a les activitats físico-esportives (Rebollo i Sánchez, 2000; Campos i altres, 2006).

Diversos estudis (González Rivera i Campos Izquierdo, 2014; Nuviala, León, Gálvez i Fernández, 2007) asseguren que com més titulació d'activitat física i esport, es dona una millor intervenció docent i professional del professor/a i l'abandonament de la pràctica esportiva per part dels nens i nenes és menor.

Tot això ha portat al Consell Superior d'Esports i a les diferents comunitats autònomes a elaborar i aprovar diferents lleis autonòmiques que aborden l'ordenació de l'exercici professional de l'Activitat Física i de l'Esport amb l'objecte de garantir les bones pràctiques, l'educació, salut i seguretat de la ciutadania que realitza i practica activitat física i esport (Campos Izquierdo, 2010; Espartero i Palomar, 2011).

En aquests moments a Espanya conviuen diferents titulacions relacionades amb l'esport. D'una banda, estarien les atorgades per les federacions esportives que serveixen per poder entrenar i obtenir la llicència federativa de tècnic. Aquestes titulacions, en molts casos emparades per les Conselleries de Cultura i Esports o pel Consell Superior d'Esports, es considera que estan en un període transitori ja que han de passar a Educació. Algunes titulacions esportives, mitjançant Reial Decret, ja han passat a l'àmbit regulat per Educació i són considerades de Règim Especial dins de la Formació Professional, on trobem esports com atletisme, bàsquet, handbol, futbol i futbol sala, muntanyisme, salvament i socorrisme, etc. En aquesta mateixa àrea de la Formació Professional, ens trobem amb la titulació de Tècnic Superior en Activitats Físiques i Animació Esportiva que s'imparteix com un Grau Superior.

A nivell universitari es troba el Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport que es pot estudiar en gairebé totes les comunitats autònomes. Per complementar aquesta formació universitària s'ofereixen postgraus i doctorats que aprofundeixen en algunes de les àrees de coneixement d'aquesta titulació: gestió esportiva, alt rendiment, esport salut, educació, etc.

Les dades apunten (Campos Izquierdo, 2016) que el nombre de titulats anuals dels diversos títols d'Activitat Física i Esport s'ha multiplicat per més de deu en les últimes dècades.

En aquest camí es troba actualment la Universitat de Deusto ja que la Facultat de Psicologia i Educació té entre la seva oferta el Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, implantat en el curs 2014-15, orientat a la formació de professionals que a més de conèixer en profunditat la fisiologia i el desenvolupament dels diferents sistemes i elements relacionats amb el moviment, siguin capaços de dissenyar, implementar i avaluar les estratègies de treball i activitats per facilitar l'assoliment del millor desenvolupament

Aquest inici de segle XXI s'ha caracteritzat per la necessitat de formar personal qualificat en relació a les activitats físico-esportives

físic, la prevenció i el tractament de lesions o el gaudi d'un lleure sa, sense perdre de vista com a objectiu primordial el desenvolupament integral de la persona, del qual el desenvolupament físic n'és una part important.

L'activitat física i l'esport contribueixen al desenvolupament personal i social, a la millora de la salut i de la qualitat de vida

Aquesta titulació centra el seu interès en el fet que els seus titulats siguin capaços de desenvolupar models d'intervenció al voltant de diversos àmbits com el de la motricitat humana; el de l'activitat física i l'esport de caràcter competitiu; la salut i la qualitat de vida; l'atenció a les persones amb alguna discapacitat, l'educació física dels nens, nenes i adolescents, i el de la població en general; el suport a la integració social de grups amb característiques específiques (persones amb dependència a diferents substàncies, immigrants, multiculturalitat...), l'atenció a poblacions emergents per a l'activitat física com a gent gran... Tots ells constitueixen àmbits amb reconeixement internacional en els quals l'activitat física i l'esport contribueixen al desenvolupament personal i social, a la millora de la salut i de la qualitat de vida.

En definitiva el perfil de graduat és un professional ben format, amb un profund coneixement i especialització en les diferents àrees de treball dins de l'activitat física i esportiva: l'educació física, la salut física, l'entrenament, la recreació esportiva i la gestió d'entitats esportives, entre d'altres.

Concloem afirmant que el procés educatiu és una tasca que s'ha de pensar en plural, en el sentit que és una relació que genera experiències entre un subjecte que vol aprendre i un altre que vol ensenyar, i necessàriament llança com a producte el desenvolupament de potencialitats, en el nostre cas, unides a l'àmbit esportiu.

Yolanda Lázaro Fernández
 Coordinadora del Grau de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport
 Professora de la Facultat de Psicologia i Educació
 Universitat de Deusto
 yolanda.lazaro@deusto.es

Mª Isabel Iraola
 Vicedegana del Grau de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport
 Professora de la Facultat de Psicologia i Educació
 Universitat de Deusto
 miariceta@deusto.es

Fernando Asenjo Dávila
 Director del Deusto Campus Deportes Bilbao
 Professor de la Facultat de Psicologia i Educació
 Universitat de Deusto
 fassenjo@deusto.es

Isabel Rubio Florido
 Secretària i professora de la Facultat de Psicologia i Educació
 Universitat de Deusto
 irubio@deusto.es

Bibliografia

Alabarces, P. (1998). ¿De qué hablamos cuando hablamos de deporte? *Nueva Sociedad*, núm. 154, 74-86.

Águila, C. (2008). Imágenes y discursos del deporte contemporáneo: desafíos para una socialización democrática desde la edad escolar. En: A.I. Hernández, L. F. Martínez i C. Águila. (eds.). *El deporte escolar en la sociedad contemporánea* (pp. 17-60). Almería: Universitat d'Almería.

Asenjo Dávila, F. (2015). *La experiencia del ocio en el deporte federado*. Madrid: Dykinson.

Botkin, J. W.; Elmandjra, M.; Malitza, M. (1979). *Aprender, horizonte sin límites. Informe al Club Roma*. Madrid: Santillana.

Campos Izquierdo, A. (2010). *Dirección de recursos humanos en las organizaciones de la actividad física y del deporte*. Madrid: Síntesis.

Campos Izquierdo, A. (2016). La formación de los profesionales de Actividad Física y Deporte en España. *Movimiento. Revista de Educação Física da UFRGS*, vol. 22, núm. 4, 1351-1364.

Campos Izquierdo, A.; González Rivera Mª D. (2011). Perfil de los licenciados en Ciencias de las Actividad Física y del Deporte en la dirección y organización de actividad física y deporte en España. *Rev. Bras. Ciênc. Esporte, Florianópolis*, vol. 33, núm. 2, 319-335.

Campos, A.; Pablos, C.; Mestre, J. (2006). *La estructura y gestión del mercado laboral y profesional de la actividad física y el deporte: Los recursos humanos, las entidades y las instalaciones deportivas*. Sevilla: Wanceulen.

Comissió Europea (2007). *Llibre blanc sobre l'esport*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees.

Constitució Espanyola de 1978. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 29 de desembre de 1978, núm. 311.

Espartero, J.; Palomar, A. (2011). *Titulaciones y regulación del ejercicio profesional en el deporte. Bases y perspectivas*. Madrid: Dykinson.

European Observatoire of Sport & Employment (2011). *LLL Sport European Report*. Lyon: EOSE.

European Observatoire of Sport & Employment (2014). *V Sport. Strategy for a competent workforce*. Lyon: EOSE.

Feu Molina, S. (2000). Las actividades extraescolares en la escuela primaria. Una propuesta para llevar los programas de las Escuelas deportivas a los Centros Escolares. En VV.AA. *Libro de Actas del I Congreso Nacional de Deporte en edad escolar* (pp. 323 -335). Dos Hermanas, Sevilla.

- Fraguela Vale, R.; Varela Garrote, L.; Caride Gómez, J. A.; Lera Navarro, A.** (2009). *Deporte y Ocio: nuevas perspectivas para la acción socio-educativa*. Documentos de Estudios de Ocio, núm. 37. Bilbao: Universitat de Deusto.
- González Rivera, Mª D.; Campos Izquierdo, A.** (2014). *Intervención docente en Educación Secundaria y en el deporte escolar*. Madrid: Síntesis.
- Gutiérrez Sanmartín, M.** (1995). *Valores sociales y deporte. La actividad física y el deporte como transmisores de valores sociales y personales*. Madrid: Gymnos.
- Gutiérrez Sanmartín, M.** (2004). El valor del deporte en la educación integral del ser humano. *Revista de Educación*, núm. 335, 105-126.
- Iverson, D. C.; Fielding, J. E.; Crow, R. S.; Christenson, G. M.** (1985). The promotion of physical activity in the United States population: The status of programs in Medical, Worksite, Community, and School Settings. *Public Health Reports*, 2, 212-224
- Kelder, S. H.; Perry, C. L.; Klepp, K.; Lytle, L. L.** (1994). Longitudinal tracking of adolescent smoking, physical activity, and food choices behavior. *American Journal of Public Health*, 84, 1121-1126.
- Lázaro Fernández, Y.** (2007). *Ocio y discapacidad en la normativa autonómica española*. Documentos de Estudios de Ocio, núm. 33. Bilbao: Universitat de Deusto.
- Llei 10/1990**, de 15 d'octubre, del l'Esport. *Bulletí Oficial de l'Estat*, 17 d'octubre de 1990, núm. 249.
- Madrera Mayor, E.; Garrido González, A.; Esteban González, L.** (2015). La formación de profesionales de las actividades físico-deportivas en la enseñanza no universitaria. *Retos*, núm. 27, 152-158.
- Makua, A.; Rubio, I.** (eds.). (2015). *El legado de la crisis: respuestas desde el ámbito del ocio*. Documentos de Estudios de Ocio, núm. 55. Bilbao: Universitat de Deusto.
- Martens, R.** (1996). Turning kids on to physical activity lifetime. *Quest*, 48, 3, 303-310.
- Mestre Sancho, J. A.; García Sánchez, E.** (1999). *La gestión del deporte municipal* (2^a ed.). Barcelona: Inde.
- Ministeri d'Educació, Cultura i Esport** (2016). *Anuari d'estadístiques esportives 2016*. Madrid: Secretaria General Tècnica.
- Monteagudo Sánchez, Mª J.** (ed.). (2008). *La experiencia de ocio: una mirada científica desde los Estudios de Ocio*. Documentos de Estudios de Ocio, núm. 35. Bilbao: Universitat de Deusto.
- Nuviala, A.; León, J. A.; Gávez, J.; Fernández, A.** (2007). ¿Qué actividades deportivas escolares queremos: qué técnicos tenemos? *Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y de Deporte*, vol. 7, núm. 25, 1-9.
- Rebollo, S. y Sánchez, A. (2000). Situación del mercado laboral actual en el ámbito de la actividad física y deportiva. *Revista Motricidad*, 6, 141-154.
- Valdemoros, Mª A.; Sanz, E.; Ponce de León, A.** (2016). Ocio: escenario educativo y social. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, núm. 86(30.2), 11-13.

World Leisure And Recreation Association (WLRA) (1994). International Charter for Leisure Education. *ELRA (European Leisure and Recreation Association)*, 13-16.

-
- 1 Nota d'autor: totes les referències d'aquest document en què s'empra la forma de masculí genèric s'han d'entendre aplicables, indistintament, tant a dones com a homes.
-

